

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงเศรษฐศาสตร์ในการส่งเสริมให้มีการแยกขยะมูลฝอยก่อนนำทิ้ง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของท่านผู้บริหาร ที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเชียงใหม่ จาก 4 แขวง ได้แก่ แขวงกาวิละ แขวงนครพิงค์ แขวงเม็งราย และแขวงศรีวิชัย รวมทั้งสิ้น 4 ท่าน สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้คือ

6.1 สรุปผลการศึกษา

6.1.1 ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 64.5) มีอายุอยู่ระหว่าง 41-60 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 42.7 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ อนุปริญญา, ปวส., ปวท. และมีมัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช. ตามลำดับ ประมาณครึ่งมีอาชีพรับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย และธุรกิจส่วนตัว ครึ่งหนึ่งของผู้บริหารใหญ่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน โดยมีรายได้เฉลี่ย 25,640 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ในครอบครัวมีสมาชิกประมาณ 3 - 6 คน โดยเฉลี่ยแล้วมีจำนวนสมาชิก 4.38 คน และอาศัยอยู่ในเมืองเชียงใหม่มานานกว่า 10 ปี ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยวและมีบริเวณบ้าน

6.1.2 พฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอย

ผลการศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นำขยะออกทิ้งทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 49.5 โดยขยะที่นำออกทิ้งมากที่สุดได้แก่ เศษพืชผัก เศษอาหาร รองลงมาคือ กระดาษ หนังสือเก่า และขวดพลาสติก ถุงใส่อาหาร

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทิ้งขยะรวมในถังเดียวกันโดยไม่ได้นำการคัดแยกขยะ (ร้อยละ 72.2) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการคัดแยกขยะ ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 27.8 นั้น พบว่าจะคัดแยกเศษพืชผัก เศษอาหารมากที่สุด รองลงมาคือ คัดแยกขวดพลาสติก ถุงใส่อาหาร และกล่องโฟม ถาดโฟม แผ่นโฟม ตามลำดับ

6.1.3 ความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติในการแยกขยะมูลฝอยเพื่อขาย

ผลการศึกษาความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติในการแยกประเภทมูลขยะเพื่อขายของกลุ่มตัวอย่าง ในด้านความรู้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากที่สุดในเรื่อง 1.โรคระบบทางเดินอาหาร และโรคระบบทางเดินหายใจ มีสาเหตุหนึ่งมาจากขยะ ($X = 0.94$) 2. เทศบาลนครเชียงใหม่ เคยประสบปัญหาในเรื่องการกำจัดขยะ($X = 0.87$) 3. การคัดแยกขยะเพื่อขายจะทำให้มีปริมาณขยะที่ทิ้งลดลง และจัดเก็บได้ง่ายและสะดวกขึ้น ($X = 0.85$) และ 4. กระดาษ พลาสติก และโฟม ที่ทิ้งเป็นขยะ สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ($X = 0.81$) รองลงมาคือ ปริมาณขยะที่ทิ้งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากเดิม($X = 0.74$) และมีความรู้ในระดับปานกลางในเรื่อง เทศบาลมีรายได้จากการจัดเก็บขยะมากกว่ารายจ่าย ($X = 0.61$) สำหรับประเด็นความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างรู้น้อยที่สุด ได้แก่ 1. ในกองขยะโดยทั่วไป 100 ส่วน มีขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ไม่ถึง 10 ส่วน($X = 0.42$) และ 2. ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีอัตราการทิ้งขยะโดยเฉลี่ยคนละ 0.5 กิโลกรัม/วัน ($X = 0.40$) เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางด้านขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเท่ากับ 0.71 นั่นคือกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางด้านขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง และมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางด้านขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันมากนัก (ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41)

ในด้านความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการแยกขยะเพื่อขาย โดยศึกษาประเด็นหลักๆ 4 ประเด็น(4P) คือ 1) ผลิตภัณฑ์หรือวัสดุ (Product), 2) ราคา (Price), 3) สถานที่ (Place), และ 4)การประชาสัมพันธ์ (Promotion) ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยต่อประเด็น Product Price และ Promotion ดังนี้ คือ 1) จำนวนและประเภทของวัสดุที่ถูกทิ้งเป็นขยะ เป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ช่วยให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจแยกประเภทขยะเพื่อจำหน่ายต่อหรือนำทิ้ง 2) ราคารับซื้อวัสดุเหลือใช้(ขยะ) มีส่วนในการตัดสินใจคัดแยกขยะเพื่อจำหน่ายต่อ และ 3) ข่าวสารและสื่อประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย มีส่วนช่วยให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อขายต่อ ส่วนประเด็นด้านสถานที่ (Place) พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่อง สถานที่ตั้งของจุดรับซื้อวัสดุเหลือใช้(ขยะ)เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจของท่านในการคัดแยกขยะเพื่อขายต่อ

สำหรับการปฏิบัติในแยกประเภทขยะเพื่อขายนั้น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ ปริมาณขยะที่ต้องทิ้งจะลดลง หากเทศบาลนครเชียงใหม่ จะแบ่งหน้าที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) จัดเก็บขยะที่ไม่ใช้แล้วเพียงอย่างเดียว และ 2) จัดตั้งหน่วยงานรับซื้อของเก่า (ขยะ) ที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่(recycle) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังแสดงความ

เห็นด้วย หากมีการจัดตั้งหน่วยงานดัง และจะให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะเพื่อขายในระดับ ปานกลางจนถึงมาก

6.1.4 การหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแยกขยะมูลฝอย

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่ม ตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับนัย สำคัญ 0.05 มีด้วยกันทั้งสิ้น 5 ปัจจัย ดังนี้คือ อายุ อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อ เดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะที่อยู่อาศัย

กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุมาก จะมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมากกว่ากลุ่มตัว อย่างที่มีระดับอายุน้อยกว่า และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงจะคัดแยกขยะน้อยกว่ากลุ่ม ตัวอย่างที่มีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่า ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมาก จะมีพฤติ กรรมคัดแยกขยะมากกว่าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกน้อย

6.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร เกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บขยะมูลฝอย และ การเข้าไปรับซื้อขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเชียงใหม่

ผลการศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร พบว่า การบริการงานจัดเก็บขยะ มูลฝอยของแขวงต่างๆ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ การกวาด การเก็บ การขนถ่าย และการทำลาย ปัจจุบันแขวงศรีวิชัย แขวงกาวีละ และแขวงนครพิงค์ ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนให้เข้ามาดำเนินการ ในขั้นตอนการเก็บ และการขนถ่าย ส่วนแขวงเม็งรายได้ดำเนินการบริหารการจัดเก็บเอง ทั้งการ กวาด การเก็บ และการขนถ่าย สำหรับวิธีการทำลายขยะมูลฝอยนั้น ทางเทศบาลนครเชียงใหม่ใช้ วิธีการทำลายขยะ โดยการฝังกลบแบบถูกสุขลักษณะ (Sanitary Landfill)

สำหรับความคิดเห็นต่อประเด็นการเข้าไปรับซื้อขยะมูลฝอย โดยให้ทางเทศบาลดำเนินการเองนั้น พบว่า อาจประสบปัญหาทางด้านขาดแคลนบุคลากร และบุคลากรขาดประสบการณ์ และความชำนาญ อีกทั้งจากนโยบายของประเทศชาติ ที่ส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานของรัฐ อย่างไรก็ตามทางหน่วยงานของรัฐก็ได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยได้ดำเนินการจัด หาสถานที่ (ตลาดกลาง) แล้วให้หน่วยงานของเอกชนและประชาชนเข้ามาดำเนินกิจกรรมการซื้อ ขายขยะกันเอง โดยจะกำหนดราคากลางของการซื้อขายขยะรีไซเคิลให้สูงกว่าราคาทั่วไป ทั้งนี้เพื่อ คัดปัญหาพ่อค้าคนกลาง และเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนหันมาสนใจ และมีส่วนร่วมในโครงการ ดังกล่าว

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในประเด็นที่ว่า ในกองขยะโดยทั่วไป มีขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ถึงประมาณร้อยละ 30 และในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีอัตราการทิ้งขยะโดยเฉลี่ยคนละ 1.0 กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านขยะเท่าที่ควร ผลการศึกษาที่ได้จึงพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังทิ้งขยะรวมในถังเดียวกัน ผู้ศึกษาจึงเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ โดยการชี้แจงให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประกอบของขยะที่ทิ้ง อัตราการทิ้งขยะค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะ และประโยชน์หรือมูลค่าเพิ่มของการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ อันจะทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักและใส่ใจต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมทางด้านขยะ แล้วหันหน้ามาร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจัดเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ

ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย นอกเหนือจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่แล้ว อาจเก็บข้อมูลจากพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับขยะ หรือประชาชนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล การเก็บข้อมูลจากประชากรหลายกลุ่ม จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลาย และสามารถนำผลการวิจัยมาก่อให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

พื้นที่ที่ทำการศึกษา ควรทำการศึกษาในพื้นที่ต่างๆ ที่ยังไม่ประสบกับปัญหาขยะล้นเมือง แต่คาดว่าอาจจะเกิดปัญหาคืนได้ในอนาคต การศึกษาพื้นที่ที่ยังไม่ประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทางด้านขยะ จะทำให้ทราบถึงข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับความรู้ ความเอาใจใส่ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมทางด้านขยะ เพื่อหาวิธีการป้องกันไว้ก่อนที่จะเกิดปัญหาคืนขึ้น จนยากแก่การแก้ไข

ควรมีการศึกษาถึงการใช้ประโยชน์และการสร้างมูลค่าจากขยะ ทั้งชนิดและประเภทต่าง ๆ ว่ามีการนำไปหมุนเวียนใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ และเกิดการตื่นตัวหันมาคัดแยกขยะ เพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ อันจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ